

TISKOVÁ ZPRÁVA

Nájemníci času jako historiografické a castanedovské téma

on-line doprovodný program k výstavě Jan Rousek: Nájemníci času

neděle 21. 2. 2021 v 18:00 na www.facebook.com/OGVJihlava

Dvojice rozhovorů nad tématem kulturně historického prostoru, v němž se pohybujeme, relevantností jeho obrazu a jeho záměrnou či mimovolnou manipulací

Účastníci panelové diskuse: Jan Rousek, Lea Petříková, Prof. PhDr. Bohumil Jiroušek, Mgr. Zuzana Marie Kostičová, Ph.D.

Výstava Jana Rouska kurátorovaná Leou Petříkovou s názvem *Nájemníci času* se filtrem vidění Carlose Castanedy zaměřuje na téma umělecké reflexe historie a ne/možnosti interpretace dějin. Dvojice rozhovorů se pokusí prolnout historický i mytizující pohled společně s reflexí uchopení těchto dvou přístupů v kurátorské koncepci výstavy.

Nakolik jsou propojena témata roku 1989 v Čechách a pojem nájemníků času? Sehrál nějakou úlohu Carlos Castaneda v historických událostech u nás? Nakolik je historický příběh iluzí? Odkud se v new age berou inspirace fenomenologickou sociologií, kulturní antropologií a jaké místo zaujímají v historickém příběhu České republiky, jak je nám předkládán? Jsou opravdu historiografická témata vzdálená současné západní populární religiozitě, ve výstavě reprezentované učením Carlose Castanedy?

Na tyto a další otázky, které výstava vzbuzuje, se pokusí prostřednictvím rozhovoru reagovat dva vědci, zabývající se historiografií a novodobou percepcí mezoamerických náboženství, Bohumil Jiroušek a Zuzana Marie Kostičová.

Prof. PhDr. Bohumil Jiroušek, Dr. (FF JCU) je odborníkem na problematiku historiografie, moderní a soudobou společnost a kulturu, vazby mezi vědou, kulturou, ideologií a politikou. Prostřednictvím rozhovoru nad výstavou Jana Rouska s názvem *Nájemníci času* se zamýšlí nad tím, jaké místo zaujímají nájemníci času v historiografii, a jaký je jejich smysl pro historickou vědu. Rozhovor povede Jan Rousek.

Mgr. Zuzana Marie Kostičová, Ph.D. (HTF UK) je odbornicí na novodobou percepci starých mezoamerických náboženství a v rámci rozhovoru s kurátorkou výstavy, Leou Petříkovou, se bude věnovat castanedovskému tématu, tématu nájemníků času a proměně tématu smrti v díle Carlose Castanedy. Rozhovor povede Lea Petříková.

kontaktní osoba: MgA. Lucie Nováčková / novackova@ogv.cz

JAN ROUSEK

NÁJEMNÍCI ČASU

kurátorka Lea Petříková

Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě / Galerie Alternativa
Komenského 10, Jihlava (www.ogv.cz)

28. 1. - 14. 3. 2021

Carlos Castaneda nazývá nájemníkem čaroděje dávných dob, jenž vzdoruje času, tedy především smrti, a prochází staletími v různých fyzických podobách se stále trvajícím vědomím. Výstava *Nájemníci času* hledá nájemníky různých forem, kteří, podobně jako čarodějové starých časů, překračují svou existenci a odpovídají trváním navzdory ve veřejném prostoru. Jan Rousek se pokouší tyto čaroděje alespoň částečně zachytit prostřednictvím svých videí, které poskytují vhled do nepochopitelného světa hroutícího se komunistického režimu a do samotných myslí nájemníků v jejich různých podobách.

Rousek se dlouhodobě zaměřuje na téma umělecké reflexe historie a (ne)možnosti interpretace dějin. Ve svých dílech zkoumá různá témata moderní historie, svůj zájem však nezužuje jen na historický výzkum; naopak svou prací na pomezí umělecké tvorby a vědeckého výzkumu cíleně rozšiřuje interpretační pole a znejasňuje dosavadní perspektivy. Znamé i méně poznané historické kapitoly jsou dekonstruovány a znovu předkládány divákovi pod nečekaným, kritickým úhlem pohledu, postupně odhalujícím nenápadný, avšak subversivní potenciál Rouskových děl. Jeho filmy jsou také charakteristické snahou o překračování hranic forem a žánrů. Fiktivní a fikční se mísí s reálným, stejně jako se v lidské paměti prolíná prožité s myšleným a naopak. Osobní mýty soupeří s historickými příběhy, pojem autenticity se zamlžuje.

Ústřední video výstavy, film *Aktiv*, tematizující pozadí pádu socialismu v Československu, svou formou překračuje oblast tradičního dokumentu, z níž Rousek jako absolvent Katedry dokumentární tvorby na FAMU vychází, a vytváří ojedinělý, neuchopitelný filmový časoprostor, jehož koordináty se samy stávají reinterpetací dějinného vývoje. Hlavní postava jednoho z vrcholných představitelů komunistické moci se vymaňuje ze zajetí dokumentární zповědi a vykračuje, v pozici kamery a následně herecké figury, do fikčního světa vyprávět o své verzi dějin.

Výstava také vychází z Rouskova hlubinného výzkumu tématu konce socialismu, který obnášel také mnohačetné rozhovory se postavami tehdejšího politického života. Pamětníci reflektovaného období, především představitelé komunistického režimu, však často nejsou ochotní vypovídat na kameru, ač jsou někteří z nich stále ve veřejném prostoru aktivní. Rouskův snímek *Aktiv* tento fenomén převádí do bizarní

alegorie o rozpadu komunistického režimu, kde, téměř jako v absurdních hrách, defilují postavy režimu i opozice a slévají se do téměř psychedelického, a přesto až hrozivě výstižného obrazu konce zásadní etapy československých dějin. K tomu pak zní pouze hlas onoho hlavního protagonisty, jako bychom se ocitli přímo v hlavě těch, jež nás vytrvale od sebe odhání.

Na ambivalenci, jež vyplývá z napětí mezi mlčením a přílišným exponováním sebe sama, reaguje také instalace vybraných knih, které zkoumaní nájemníci napsali po roce 1989. V dalších dílech, připravených přímo pro výstavu, pak Rousek využívá zdánlivě tradiční dokumentární postupy (např. tzv. mluvící hlavy), které však subversivním přístupem obrací tak trochu proti sobě samým. V *Nájemnících času* jsou propojeny zdánlivě nesouvislé výroky různých postav československého politického života z doby před rokem 1989, reflektující jejich specifický myšlenkový svět, jenž trvá navzdory pádu systému před třiceti lety. V druhém z videí se společně s kamerou vydáváme do několika prostorů, které se svým způsobem také staly jakýmsi nájemníky času, když plynule přešly ve svých rolích z jednoho režimu do druhého.

Lea Petříková

www.janrousek.org
www.leapetrikova.com